

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo de Aduen[tu] d[omi]ni in generali

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Sermones au-
rei de festiuitatib⁹ dñi sal-
uatoris nostri: necnō r sue
dignissime matris: ac almi
confessoris sui Francisci:
vna cū sermonib⁹ de deci-
mis r dedicatione multa-
rū materiārū vbertate re-
fert: et per venerandū pa-
trē fratrem Nicolai denise
in breui redacti incipiunt
feliciter.

Sermo de Aduentu dñi
in generali

Hora est iā

nos d somno surgere Ro.
ix. Tps somni e tps no-
is. Tps po diei: tps vi-
galie. Adueniente igit die
hora est iā de somno surge-
re. Tps aut veteri test. fuit qñ tps noctis.
Tps po noui test. qñ tps diei. Vñ nox p-
cessit dies aut appropinquit qñ sez sol ma-
gnus iusticie mudo luxit Jo nūc. s. in tpe
noui test. hora est iā nos de somno surgere
ad opa ptutu exercēda. In veteri qñpe te-
stamento lugerūt sc̄i p̄iarche r p̄phete q̄
si st̄le noctis. S; i nouo test. lucet lucidif-
sim⁹ sol iusticie ch̄ris faciēs clarissimā die:
q̄ dic Jo. viij. Ego sū lux mūdi. Et Gen.
xij. Sol illuminās p̄sia respexit. Hora igit
iā nos d sōno surgere In his ar̄ p̄bil tres
nob̄ insinuant cōsiderationes nobis ad sa-
lutem perutiles.

Prima e consideratio pcurande accelerati-
onis. qz hora est iā.
Secunda est consideratio miserande dispo-
sitionis. qz de somno.

Tertia est consideratio excitande affecti-
onis qz surgere.

Prima e p̄sleratio pcurāde accele-
ratiōis qz dī hora e iā Jo. iij. Uēit
hora q̄ sez accelerandū e ad ea q̄ sē-
nē saluti oportuna puer. vj. Discurre festi-
na. Nūc q̄ppe in h̄ sacro p̄ncipi aduent⁹ tpe
hora e q̄ accelerare debem⁹ vt p̄bite sum⁹
p̄parati maxie ad tria

Primo ad celebrationē deuotissimā respe-
ctu p̄mi aduent⁹ dñi q̄ e sūme admirabil.
Secō ad receptionē suauissimā respec-
tu sc̄di aduent⁹ q̄ e sūme desiderabil.

Tertio ad expectationē certissimā respe-
ctu tertij aduent⁹ siue extremi q̄ e sūme for-
midabil. Sic em̄ dic̄ Bern. in q̄dā ser. de
aduentu. triplicē dñi aduentū nouim⁹. ad ho-
mines: in hoies: s; hoies. Ad hoies q̄ dez
indifferent⁹ nō aut ita i hoies aut s; hoies
p̄im⁹ r tertij notū sūt v̄pore manifesti.
Sc̄ds spirital⁹ r occult⁹ in q̄ delectabiliter
dormiūt q̄ noziunt eū. Hec Bern.

Primo igit hora e vt nos p̄paremus
ad celebrationē deuotissimā respectu
p̄mi aduent⁹ dñi vt. s. ad mēoria deuote re-
ducam⁹ tā p̄cellēs dei bñficiū q̄ fili⁹ dei da-
tus e nob̄ fact⁹ hō r digne celebrare possi-
mus sacrā et̄ n̄titatē. j. Reg. vij. P̄p̄arā
corda v̄ra dño r illi soli suite. Alias p̄fē-
cto igrati m̄inis r acriter esse arguēdi.
h̄ em̄ e inextimabile diuie chantar⁹ idicūz
Jo. iij. Sic de⁹ v̄lle. mū. vt filiū s. v̄nig. da-
ret rē. Et igit ad h̄ bñficiū deuote recolē-
dū nos p̄parem⁹ hora est nos d sōno sur-
gere. Et ad h̄ nos inducēdū post p̄b̄p̄e
lita p̄r in epla hui⁹ p̄me dñice aduentus
tangunt tria.

Primū e accelerāde p̄paratiōis rō suffici-
entissima vbi Nūc em̄ p̄ior est n̄ra rē.

Secō e notāde rōnis p̄clusio p̄ueniē-
tissima vbi Abijciam⁹ ergo opa rē.

Tertiu e mēoriāde p̄dissōis p̄mario
sequissimū vbi S; iduimū p̄m̄ iesū rē.

Primū igit rē. sum dicē
Nūc em̄ p̄ior e n̄ra sal⁹ rē. qz dicz tpe grē
tanua salut⁹ e apra q̄ tpe leg⁹ veteris erat
clausa. Jo dī. ij. Co. vj. Ecce nūc dies sal-
lut⁹. Est aut rō triplex p̄cipua p̄p̄quā cele-
rit nos p̄parare debem⁹ ad celebrādū ad-
uentū dñi: fundata i triplici compariōe sta-
AA

¶ Sermo de aduentu dñi

tus gr̄e ad statū legis. **P**ria ē rō clarior
cognitiōis. **I**ō v̄t̄ t̄c̄amentū dñi nox. no
uū aut̄ dies. **I**n dicit̄ paul⁹. **N**ox p̄cessit/
dies aut̄ appropinquit. i. obscuritas figu/
raz. **E**galit̄ p̄cessit in veteri test̄. z venit ille
q̄ est lux mūdi. **I**ō. j. **E**rat lux vera q̄ illu.
oem hoīgn̄ ve. in hunc mūdū. **E**sa. ix. **P**o
pulus q̄ ambulabat in tenebris vidit̄ lucē
magnā zc. **I**ō etiā dicit̄ dñs **E**sa. l̄ij. **P**ro
pter hoc sciet̄ pp̄s me⁹ nomen meū in die
illa qz ego ip̄e q̄ loq̄bar ecce assū. **E**t heb.
j. **M**ultifaria multiqz modis. obscuris
z figuratibz/olim loq̄ns de⁹ patribz i p̄he
ris nouissime diebz istis locut⁹ ē nobis in
filio q̄. s. oia figurata elucidauit. **S**ec̄da
est rō efficacioris opationis. z hec sequit̄
ad p̄cedentē. **E**fficaci⁹ em̄ z securi⁹ op̄ati
possum⁹ declarata p̄tate. **F**acili⁹ em̄ z se/
curius ambulat̄ de die q̄ de nocte. **I**oan.
xij. **A**mbulate dñi lucē habetis. et **I**oā. xj. q̄
ambulat̄ in die non offendit. **N**ō solū aut̄
p̄tate nobis declarauit dñs z viā salutis
demonstrauit s̄ ip̄e p̄or̄ ambulauit. **I**o.
xij. **E**xemplū dedi v̄dois vt̄ quēadmodū
ego feci ita z vos faciatis. **I**te n̄tam fra/
gilitatē fortificauit dādo nobis arma sp̄i
tualia q̄b̄ si voluerim⁹ nos inuare faci/
le vincere poterim⁹ oēs aduersarios n̄ros
Iō vnicuiqz dicitur⁹ ē illd̄ p̄hic. iij. d̄ psol.
Lalia tibi p̄tuleram⁹ arma q̄ nisi p̄or̄ abie
cisses inuicta te firmitate tuerent. **T**er/
tia ē rō proprius saluarōis. **N**ā an̄ si/
lij dei aduentū p̄es oēs z sc̄issimū descen
debant ad infernū **U**n̄ dicebat iacob **B**en.
xxxvij. **D**escenda ad filiū meū lugēs in i/
fernū. **N**ūc aut̄ nō sic s̄ iustz patz̄ it̄ost⁹
ad regnū. **A**po. iij. **E**cce d̄ d̄. corā te ostiū
aptū. **I**ō bñ d̄ in eplā. **N**unc em̄ pp̄ior est
nra salus zc. **I**d̄arco hora ē ita zc.

Sec̄do ibi tangit̄ rēnis cō/
clusio cū t̄r̄ **A**bjiciam⁹ **S**ola tenebray et
in. et. lu. sic. in die ho. ambu. i. sic. de. in
statu noue legis q̄ dies ē: vel in die natiui/
tatis dñi statim iature ad quā deuote cele
brandā nos p̄para. e debemus abijciendo
opa te. zc. **D**icunt̄ p̄tā opa tenebray qz p̄
cedunt a tenebris sp̄ital̄ neq̄tie. s. a sugge
stione diaboli p̄ncipis tenebray: z causant
tenebras mental̄ ignorantie atqz ducunt
ad tenebras infernalis miserie. **P**rouer. iij.

Nia impior̄ tenebrosa: nesciunt̄ ubi corz
ruunt. **P**rouer. ij. **R**elinquunt iter rectū z
ambulant p̄ vias tenebrosas. **E**p̄. v. **N**o
lite cōicare operibz infructuosis tenebrarū
Virtutes aut̄ dicunt̄ arma lucis qz p̄ pec
cati tenebras muniunt. **P**rocedit̄ aut̄ a lu
ce recte cognitiōis/faciunt̄ lucē sc̄e exē/
plationis siue p̄uersationis z ducit̄ ad lu
cem eterne gl̄ificationis. **I**ō. iij. **Q**ui facit̄
p̄tatem venit ad lucē. **E**t p̄r̄ sp̄caliter tā
git̄ ap̄lus aliq̄ p̄tā q̄ sunt honestati maxie
Pria. **I**ō abijcēda z fugienda vt̄ honeste
ambulem⁹: dñi. **N**on i comestationibz ebrie
tatibz q̄ ad p̄tā gule q̄ mentē heberant et
obscurant. nō in cubilibz z impudicitijz q̄
ad p̄tā luxurie q̄ rōnē excecant. non in p̄te
tione z emulacione q̄ ad p̄tā sp̄ualia q̄ fra
ternā charitatē dissipant: z sic animā rotā
deformant. **H**ec itaqz maxie sunt abijcēda
si digne velis aduentū z natiuitatē san/
ctissimā filij dei celebrare **I**d̄arco dñs per
ps̄. increpat z arguit p̄tōre diuinas lau/
des p̄ferentē. **D**icit̄ em̄ ps̄. **I**mmola deo
sacrificiū laudis zc. sequit̄. **P**ctōi aut̄ d̄y
xij. **D**eus. **Q**uare tu enarras iusticias me/
as z assumis testamentū meū p̄ oēs cū: q.
d. indigne hoc facis. qd̄ intelligit̄ de p̄tōre
nō non penitēte. **E**t sequit̄ rō. **T**u p̄o odi/
sti disciplinā z p̄cisti. **M**e. zc. vsqz ibi/
ponebas scandalū. et **L**. ij. **I**nq̄ sunt ce
tus vestri: solēntates vestras odiuit̄ anīa
mea: facta sunt mibi molestazc. **C**um ex/
tenderitis manus vestras: auertam̄ oculū
meos a vobis zc. **E**t **A**mos. v. **N**unq̄
quid non tenebre dies dñi z non lux z ca/
ligo z non splendor: q. d. **C**um dies
dñi. id est aduentus eius z sacra natiuitas
lucida sit z lucem mundo adduxerit atqz
tenebras fugauerit nunquid non lucidū et
virtute splendidi esse debet⁹ qui tantū my
steriū celebrare vultis: q. d. **S**ic. **I**ō se
quitur. contra malos z p̄tōres. **D**ñi. et. p
eci festiuitates vestras z non capti odo/
rem cetuum vestrorū. **H**ec ibi. **S**ed heu
heu multi in solennitatibus solitate prepa
rant̄ cibos ventri sed de cordis preparati
one faciēda dño non curant. **B**erñ. ser. d̄
om̄io sc̄tis. **S**ecularibz id̄ mois̄ ēȳ dies
bus festiuis sibi conuiuia parent: z q̄nto fu
erit solennitas clarior: tanto splendidius
epulant. **H**ec ille. **I**n sunt de q̄b̄ **P**hil. iij.

De procuratione acceleratōe Fo. II

Quoꝝ deus venter est ꝛc. Tales vtiqꝫ fa-
ciunt festū ventris plus solliciti de refecti-
one carnis morture qꝫ de refectiōe men-
tis in eternū durature. **Beꝛꝫ.** Sic stulti
extimarōres de nūmīs marinā ꝛ de ma-
rimis minimā curā gerunt. Multi em̄ p̄-
parant sollicitē. prob̄ dolor. non corda do-
mino sed vestimenta ostēdenda mūdo. **Lō-
tra qꝫ** **Barth. xxiij.** Ne vobis qꝫ munda-
tis id qꝫ defozis est: intus autē pleni estis
rapina ꝛ imundicia ꝛc. Ne vobis quia si-
miles estis sepulcris dealbatis qꝫ foris
apparent hominibꝫ speciosa: intus p̄o ple-
na sunt ossibus mortuozꝫ ꝛ omni spurcicia
Tales vtiqꝫ sūt qui sine dei timore viuūt.
quia dicitur **Ecc. ij.** Qui timent dominū
inquirent que beneplacita sunt illi: ꝛ seque-
tur. Qui timent dominū p̄parabunt cor-
da sua ꝛ in conspectu illius sanctificabunt
animas suas. Hunc itaqꝫ quis dñi natiuit-
tatem celebraturi sumus: necesse est vt di-
ligētissime corda nostra p̄paremꝫ **Amos.**
ij. Preparare in occursum dei tui istū. ho-
ra est igit̄ iā nos de somno surgere

Tertio in eplā tangit rō-
nis predicte confirmatio: cum dicit. Sed
induumini dñi dominū iesum ch̄m. q. di. bene
debetis abijcere opera tenebrarꝫ ꝛ indue-
re arma lucis qꝫ iter non potestis indue-
re dominū iesum ch̄m: quod tamen ē vo-
bis p̄necessarium. Induumini igit̄ domi-
nū iesum ch̄m. i. confortate vos ꝛ cōfigu-
rate sibi imitando sanctitate conuersa-
tionis sue que ad modū decet ꝛ oportet sin-
gulos christianos. Conuenienter autē dicit̄
tur dominꝫ iesus indumentū veri ch̄iani.
Indumentū enī est corpis arcūdarium:
interni caloris conservatiuum: ꝛ nocuenti
exterioris p̄seruatiuum siue repulsiuum. sic
dominus iesus p̄ns cordi humano p̄ gr̄az
ipm̄ vndiqꝫ circūdat: feruore charitatis cō-
seruat ꝛ ab hostibꝫ p̄seruat. **Jo hñ dicitur.**
Induumini **Eph. iij.** Renouamini in spi-
ritu mentis vestre ꝛ induite nouū hoīem
i. ch̄m qꝫ fin̄ deum creatus ē scꝫ qꝫ ad
ad humanitate in iusticia ꝛ sanctitate veri-
tatis. In p̄dicis autem p̄bis vtiqꝫ indui-
mini dominū iesum ch̄m: p̄ illa tria no-
mina dominū: iesum ch̄m: intelliguntur
tres cōditiones desiderabiles propter qꝫ

vtiqꝫ tota mente desiderare debemꝫ sic in-
dumini. **Prima est cōditio venerande sub-
limitatis** quia dñi **Apoc. xij.** Dñs do-
minantiū. Ideo ipm̄ induimini p̄ subiecti-
onis reuerentiā. **Secda est cōditio p̄fici-
derande vtilitatis** quia iesum. i. saluatore.
Bar. j. Vocabis nomen eius iesum. ip̄e
em̄ saluū faciet pplm̄ suum ꝛc. Ideo ipm̄
induumini p̄ affectionis beniuolentiam
**Tertia est cōditio obseruande necessi-
tatis** quia ch̄m. i. vnctum plenitudie
gracie a quā omnis alia gratia deriuat.
ꝛ sic gratiam que nobis p̄maxime necessa-
ria est habere non possumus nisi ipm̄ indui-
amur. **Joan. j.** Gratia et veritas p̄ iesum
ch̄m facta est. Et ibidem: de plenitudine
eius omnes accepimus. Ideo ipm̄ indui-
mini p̄ conformationis efficaciam: quia ch̄m
stiam dicitur a ch̄o. Hec itaqꝫ nos exci-
tare debent ad dominū induendū. H est et
indumentū dignissimū: vtilissimū ꝛ maxie
necessarium. ergo sine retardatione indui-
mini dñm ꝛc. quia hora ē iā nos d̄ somno
surgere. **Beꝛꝫ.** **Uos qꝫ in puluere estis ex-
pergissimini ꝛ laudate.** Ecce dominus ve-
nit cum salute: venit cum vnguentis: venit
cum gloria. Neqꝫ enim sine salute venit ie-
sus: neqꝫ ch̄m sine vnctione: neqꝫ sine
gloria venit ip̄e filius dei: siquidem ip̄e ē
salus: se victio: ip̄e gloria. Hec ille. **O**
igitur anima peccatrix anima somnolenta
negligens dura ꝛ pigra expergiscere ꝛ cō-
templare deuote aduersus filij dei dulce
dñem pro natiuitate. Sicut em̄ dicit **Au-
gustinus.** Venit ad nos celestis negocia-
tor accipere contumeliā ꝛ dare honorem:
subire mortē ꝛ dare vitam: haurire igno-
mintā ꝛ dare gloriā. Accepit quod hic
abūdat n̄sci laborare ꝛ mori. dedit reua-
sci resurgere ꝛ in eternū regnare. Hec ille
Audi igit̄ q̄aia audi paulū ministrū ch̄m
sponsū tuū qꝫ dicit Induumini dñm ch̄m.
Jo pot̄ audi ip̄ sp̄sū dicit **Can. xij.**
Pone me sic signaculū sup̄ eoz tuū ꝛ sic si-
gnaculū sup̄ brachiū tuū. Hec ille. Et sic
horat sapiens **Ecc. v.** Ne tardes p̄uerti
ad dñm ꝛ ne differas de die in die ꝛc qm̄
sicut dicunt verba p̄sumpta p̄ t̄m̄nate
Hora ē iā nos ꝛc.

**Secūdo hora est vt nos p̄paremus ad
receptionem suauissimā ꝛ h̄ respectu**

Ber. de aduentu dni

Et dicitur aduentus qui est summe desiderabilis. scilicet aduentus in mente. Quid enim desiderabilis est potest eo in quo sunt omnia desiderabilia: et propter quod finaliter habendum cetera omnia desiderabilia sunt. Aug. Auge domine desiderium et da quod peto: quoniam si cuncta que fecisti dederis mihi non sufficit seruo tuo nisi teipsum dederis. Bern. in ser. de triplici innouatione. In primo aduentu venit in carne et firmitate. In secundo in spiritu et future. In ultimo in gloria et maiestatem. Aduentus siquidem iste medius. Quasi aduentus est per quem primo venit ad ultimum. In primo fuit christus redemptio nostra. in ultimo appropinquabit vita nostra. In isto requiescit et solatio nostra. Idem super Cant. ser. lxxv. Magnus bonum querere deum. Ego habui nulli in bonis anime secundum existimo: non pedum aut passibus desideris quere deus. Hec ille. Disseruimus profecto quod hunc diuinum aduentum non desiderat quod ad ipsum respiciendum non se parat. Aug. Ne misere anime que christum non querit nec amat arida manet semina. Hec ille. Hora est igitur ut nos preparamus in hoc sacro tempore ut ipsum christum in mentibus nostris recipere valeamus. Hec autem preparatio non corporis sed cordis est: quia et corde quod dicitur est deus: et cor nostrum ipse querit et in nostro corde dignabitur. De primo Sap. i. In simplicitate cordis quere illum. Et Deut. x. Inuenies eum si tamen rotas corde quaeris. De secundo puer. xxii. Filius pater mihi cor tuum. De tertio Eph. iij. Interiori hominem habitare christum per fidem in cordibus vestris. Sunt igitur corda preparanda ut dominum iesum spiritum suscipiamus. Et hoc tripliciter preparatio.

Prima est preparatio ornatue dispositionis.

Secunda est aperitue affectus.

Tertia est affirmatiue unionis.

Prima igitur est preparatio et.

Non enim habitare vult nisi in corde mundo et ornato. Ps. Tu autem in sancto habitas. Videmus enim quoniam propter terrenum preparat hospitium et mundum et ornatum: quanto magis celesti regi preparandum est cor mundum et spiritibus ornatum. Est autem huiusmodi dispositio ornatue necessaria triplex.

Prima est dispositio in mundo et purgatione. Greg. Si amicus diues et potes domum vestram intrare: cum si frequenter tota domus mundaretur. Tergat ergo sordes prauis operibus deo preparat domum cordis. Raymo super Joa. Dominum deum tuum susceperis. Et habitaculum cor-

dis tui emunda. Quasi tuam ab operibus mundum et a superfluis et inuidis cogitationibus. Quia mundus habitator: mundum querit domum. Et Bern. ser. de aduentu. Sicut ad operandum salutem in medio terre semel venit in carne visibilis deus: ita quotidie ad salutandas animas singulorum in spiritu venit et invisibilis. Hec te oportet o homo maria transire: non penetrare nubes: non transalpinares necesse est. Quis ad temetipsum ipsum occurrere quoniam prope est habitum in ore tuo et in corde visus ad omnis confessionem et cordis confessionem: accurre ut saltem creas de sterquilino misere facias: quoniam indignum est illic autorem puritatis intrare. Hec ille. Secunda est dispositio necessaria ordinatiua. In hospitio eius principis requirunt videntia et paramenta. Hec enim sufficeret mundatio. Domum eius mundam si vacans fuerit potest spiritus inmundus inhabitare: ut habetur Mat. xij. et Luc. xi. Ego. xx. In omni loco in quo memoria facta erit nominis mei veniam ad te et benedicam tibi. Quid autem hospiti christo prouidendum sit figurat. iij. Reg. iij. ubi de heliseo propheta. Et miller sumamis viro suo. Aniad hoc quod vir dei sanctus est iste qui transiit per nos frequenter. Facias tuius habitaculum parum et ponam eum in eo lectulum et mensam et sellam et cadellabrum: cum venerit ad nos maneat ibi. Hec ibi. Sumamis iterum pretaur misera vel captiua: mortificans vel mortificata. et conuenienter sicut animam rationalem adhuc in corpore existentem que miserata est et captiua. quia ut dicitur Sap. ij. Corpus quod corruptum aggrauat animam. Debet etiam esse mortificans corpus et mortificata quod ad affectiones sensuales. Col. iij. Mortificate membra vestra que sunt super terram: fornicationem: inuidiam: libidinem: concupiscentiam malam: et auaritiam que est similitudo lacorum seruicium. Heliseus autem interpretatur deus meus saluator. Ideo conuenientissime figuram christi gerit. Si ergo vix heliseus. i. christum vis habere hospitem: prepara primo sicut habitaculum paruulum. i. cor humile. Aug. iij. confes. Quod suavis es diues: humiles cordes de sunt domus tua. Secundo prepara lectulum. i. cor quietum in quo ipse dominus ut in lectulo quiescat. quia ut dicit Ps. In pace factus est locus eius. Cant. j. Lectulum nostrum stolidus. Est autem conscientia tranquilla siue quietata (ut dicit Hugo li. conclusioe)

De procuranda acceleratōe Fo. III

que omnib; est dulcis: nulli grauis: vtens amico ad gratiam: inimico ad patientiam: cunctis ad beniuolentiam: quibus potest ad beneficentiam: seipsa ad iusticiam. Hec ille. Tercio ppara fellam. i. spei soliditate. Sedens quidē in sella nec omnino erectus est neq; profusus inclinatus siue depressus. Sic spes nec omo eleuat cor p omnimoda securitate nec illud sinit profusus deprimi p desperatione. Securitas em siue certitudo spei est exclusiua desperationis: diffidentie: sed non timoris. Imo timor ea concomitat. Ps. B. In placitum est dno sup timores eu et in eis q sperant sup misericordia ei. Nota quo spem et timore coniugit. Quarta ppara mensam. i. obedientiam. Sicut em mensa recipit cibaria et itez d mensa fundatur vt inde ori applicent: sic obedientia recipit iniuncta mandata et de obedientia pcedit in iunctoꝝ impletio que e quasi cibus chri. i. gaudium eius. Eia. lxx. Gaudebo i pto meo. i. mihi per obedientiam subdito. Ioan. iij. Deus cibus est vt facia voluntatem eius q misit me. vt facia inquit tam p me q per membra mea. Eia. lxx. Transi hospes et orna mesam. Quinto ppara candela. i. recta cordis intentione. Sic em candela bñ sustinet et portat lumē: sic actio recta sustinet et dirigit lumen virtuose operationis. Hec est aut rectitudo interioris vt fiat opus bonum ppter gliam dei. Mat. v. Sicut luceat lux vtra corā hominib; vt vt. ope. ve. bona et glificent ptem vestrū. Ps. De' glorificat in concilio sanctorū i quib; s. habitat deus. Sic itaq; oportet deo pparare cor: humile: quietū: sperans i dno: obediēs et in dei gloria tendēs. Tren. iij. Reuēmus scz in deū et eius gliam corā da nra cum manib; i. opib; Hierem. xxxij. Dirige cor tuū in viā rectā. Tercia e dispositio ornamentoz custodienda ne scz ali q feditate maculent: vel etiā ne hostes corā trari ibidem ingrediant. Est em cor mundū et ornatiū diligenter custodiendū. Pro. uerb. iij. Omnis custodia serua cor tuū qm ex ipso vita pcedit. Bern. A corde tanq; a radice pcedunt bona et mala.

Secda est preparatio aperi-
ritiue affectionis. Est em cor ornati et i se dispositū deo aperiendū. j. Sach. j. Ad-

periat dñs cor vtrūq; et. Et Apoc. iij. Ecce ego sto ad ostiū et pulsastiqs audierit voce meā et aperuerit ianua intrabo et. et. Lat. y. peti ipe sibi aperit. Aperi mihi cor: cor mea: vnica mea: columba mea. Et de q dulciter inuitat. Et reuera inuitatio tā dulcis et denominatioes tā gratiose qd sponsam suā vocat debet cor humanū multū tangeret incitare vt seipm aperiat p sanctū desiderū. Cordis aut materialis dispositio figurat qliter debeat ee mens aperta. Est em cor latū superi et strictū inferi p qd signat q debet ee strictū et clausū circa inferiā et latū et apertū ad supiora. Col. iij. Que sursum sunt sapite nō q sup terram. Tercio cor est triāgulatū p qd signat q mēs hūana debet ee apertā ad tria. Primo ad mandatoꝝ intelligentiā siue memoriā. Eia. iij. Que tibi precepit de' cogita semp. Deu. vj. Erūt verba hec q ego pcepit tibi i cor de tuo. Secdo ad exequendoꝝ diligentiam. j. Para. xij. Cum diligentia cuncta facite. Ibidē. Confortamur et agite diligēt et erit dñs vobiscū in bonis. et. Col. iij. Quib; cūq; facitis ex animo opamini sic dno et non hoib;: scientes q a dno accipietis retributionē hereditatis. Tercio ad diuinoꝝ donoz effluentiam. Tren. iij. Bonū est cum silentio p̄solari salutare dñi scz vt cor cum desiderio expectet donum d. Aug. Qd desideras nō vides: sed desiderādo capax eris. Lu. xij. Cum venerit et pulsauerit cor festim aperiant ei. Gal. Huc confestim aperim? si hūc cū amore suscipim?

Tercia est preparatio con-
firmatiue. Monis. Cor em mundū ornatiū et dispositū atq; deo aptum ē ipi deo firmiter videndū et stabilendū. Eia. xj. In bono sit cor tuū. Heb. xij. Optimum ē gra stabilire cor. Eia. v. Esto firmus via dei. Ps. Vbi aut adherere deo donū ē. Hec vtiq; adhesio confirmat cor humanū in bono eo q ipm vnit. Nam qm p̄hos: virtus vni et fortior est seipsa dispersa. Et sic dicit j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spūs ē: Qui p̄z q in corde sicynito habitat deus. Et igit i h sacro tpe dñm hie possis i cor de tuo p aduentū ei spūalem studē pparare cor tuū. Nā sic dicit Prover. xvj. Hōis est animū pparare. Nihil vtiq; pdesset no

De aduentu domini

bis aduentus in carne: nisi nobis adueniret in mente. Nec aliquid vobis pdesfer celebrare illum dominum aduentum et eius natiuitatem nisi in mentibus vestris faceremus spiritualis aduentus eius solennitatem. Sed bene bene quod parati faciunt quod pauci se disponunt quod pauci ad hanc solennitatem veniunt. quod reuera valde dolendum est. Thren. j. Heu sion tu gent eo quod non sint qui veniant ad solennitatem. Et igitur anima rationalis somnolenta in peccatis dormiens imo etiam mortua. Attende quod dicit saluator: Joa. v. Venit hora et nunc est quando mortui. In peccatis audient vocem filii dei et qui dormierunt uiuent. s. uita gratie. Igitur sic dicit ps. Hodie si uocem eius audieritis nolite obdurare corda uestra. hodie inquam quod in presenti est tempus audiendi. nolite igitur obdurare et cetera. vltimam partem in peccato perseverare: quod hora est iam nos de somno surgere.

Tertio hora est. accelerandum est ut nos appareamus ad expectationem certissimam: et hoc respectu vltimi aduentus uicem ad iudicium tam periculosa est in hora mortis quam uultus in fine mundi. Luc. xij. Vos siles hominibus expectantibus dominum suum qui reuertatur a nuptiis. Et sequitur post. Et vos estote parati. Acceleranda est autem huiusmodi preparatio precipue propter tria.

Primo propter pueniendi temporis dubietatem.

Secundo propter euadendam demonis calliditatem

Tertio propter mitigandam iudicis seueritatem.

Primo propter pueniendam

dubietatem temporis. Jo. Luc. xij. postquam dicit. Et vos estote parati: subdit. quod quia hora non putatis filius hominis ueniret. Et

Bart. xxiij. Si sciret pater familias qua

hora fur uenturus esset uigilaret utique et non

sineret per se di domum suam. ideo et uos estote

parati quia qua hora non putatis filius

hominis ueniret. Sicut enim dicit Seneca.

Multo s. uiam differentes mors incerta

presens. Itaque omnis dies uelut uultus

iudicandus est. Et Greg. Horam uultum

ideo uoluit dominus nobis esse absconditam

tam ut semper haberet suspecta et qua preui

dere non possumus ad illam sine intermissio

ne prepareremur. Hec ille. Preparare itaque

diligenter corda uestra ut digne celebrare

possitis aduentum domini. Nescitis enim si iam

amplius de cetero aduentus domini et sanctam

eius natiuitatem celebrare poteritis: quod forte ante annum elapsum ueniet uobis hora mortis. Bart. xxv. Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam. Ideo scientes si. quod hora est etc.

Secundo propter euadendam

demonis calliditatem. Leo papa in qua

dam ser. Non desinit hostis antiquus de

ceptionum laqueos ubique prendere et ut quomodo

modo fidem credentium corrumpat instare

Ideo dicit Petrus. j. Pe. v. Vigilate quia

adversarius uester diabolus tanquam leo rugiens

circumest etc. Callidius autem et uelocitius

impugnat hominem in articulo mortis

Greg. Tanto demon grauior tentatio

nes ingerit quanto magis peccatorem finis ap

propropinquare conspicit. Ps. Ipsi sunt demones

calcasus meus. i. sine uite obseruabit

Et Gen. ij. dicit dominus ad serpentem. Tu insidiaberis

calcaneo eius. Prepara igitur animam tuam

diligenter et diabolum repelle ne forte in

proportis articulo non possis eum repelle

re. et si uoles. Quis sicut dicit Beda. Dia

bolus quanto diutius possedit ratiō diffi

cilius dimittit. In cuius figura: pharao

nolebat dimittere et uix dimisit populum

qui sibi diu seruiuerat. ut patet Exo. pluribus ca.

Hora est igitur ut te prepara. Ps. Eccl. ij. Prepara

anima tua ad tentationem.

Tertio propter mitigandam

iudicis seueritatem. Sicut dicit Gregorius

Qualis hinc quisque egreditur: talis in iudicio

presentabitur. Et Lyprianus ponit hanc

regulam generalem. et etiam ponit in decre.

de. pe. dist. j. c. Nunquid. Qualem te iue

nerit deus: tales te iudicabit. Studeas igitur

dum potes iram iudicis mitigare quod tunc im

placabilis erit ira eius. Sap. xij. Impius

ulque in nouissimum sine misericordia ira supuenit

nunc igitur dum tempus habes studeas iram iudicis

placare. Eccl. xvij. Ante iudicium para

ra iustitiam. Prepara igitur animam tuam cum omni

diligentia. Eccl. xxxvj. Fortuna tempus et me

merito finis. Audi etiam quod dicat mortuus ui

uo. Eccl. xxxvij. Vemento iudicij mei sic

ei erit et tuum. Tibi heri et tibi hodie. Bess

diceret Tempus quod operari potui transiit: sed tibi

hic adhuc operari licet. Et si cum mortuis uer

bum hinc posses audire utique quantum de

De procuranda acceleratōe Fo. III

sua negligentia doleant qz non feruenti⁹ operibz pnie z virtutis insudarunt. Sicut igit in eodē Eccl. ca. dz. **V**emento nouiss⁹ simoz z noli obliuisci. Neqz em est cōuer⁹ sio. Et sicut dicit saluator Lu. xxi. **V**igilate itaqz oī tpe orantes vt digni habeamini effugere q̄ ventura sunt z stare an filius hoīs. Sed heu heu q̄ pauca h̄ considerāt. Heu quanta in multis sue salutis negligētia. **Q**stulti q̄m̄sari q̄ dei iudiciū non cogitant z q̄ ad euadendā iudicis irā non pudent. **P**s. **I**ntelligite insipientes i populo z stulti aliqui sapite. **E**t Deut. xxiij. **S**ens absqz p̄silio z sine prudentia vrinaz saperent z intelligerent ac nouissima p̄uiderent. **C**onsiderate itaqz charissimi hore mortis dubietatē: demonis calliditatē: **Q** implacabile tunc iudicis seueritatē: **Q** penfare qm̄ tunc impossibile vobis erit saluti vte p̄uidere qd̄ tū nunc facile est. **N**unc ei ppior est nostra salus. **P**ax nobis p̄deset primū aduentū dñi celebrare in q̄ venit vt redemptoz nisi sic p̄parati essem⁹ tanq̄ seculū expectantes tertiu eius aduentū in q̄ manifestabit vt iudex. **Q**uid em obitina⁹ tis pctōibz p̄derit gaudiū dñice incarnationis et natiuitatis qm̄ in dei iudicio oia eius gaudia conuertent in luctū. **T**unc verificabitur de illud qd̄ dz. **J**. **H**ach. **J**. **D**ies festi eius **S**uersi sunt in luctū: **S**abata eius in opprobriū: honores ei⁹ in nihilum: scdm̄ gl̄iam eius multiplicata est ignominia eius: z sublimitas eius cōuer⁹sa ē in luctū. **H**ec ibi. **N**e igit differat⁹ amplius scientes qz hora est zc. **A**udi terribilem cōminationē iudicis. **A**po. ij. **S**i non vigilauer⁹ veniā ad te tanq̄ fur z nescies q̄ hora veniā ad te. **E**t **D**at. xxiij. **S**i dixerit malus seruius in corde suo: morā facit dominus me⁹ venire z ceperit p̄utere conseruos zc. **V**eniet dñs serui illius in die q̄ non sperat z hora q̄ ignorat z diuidet eū: partē eius ponet cū hypocritis **I**bi erit fletus z stridor dentū. **H**ec ibi. **Q**uāta confusio tunc erit vtz in dei iudicio his q̄ nunc negligunt preparare. **E**um em iusti possunt dicere illud **P**hil. ij. **S**aluatorē expectamus dñm zc. **I**lli certe hnt dicere. **D**amnatōrē expectamus.

Hec de prima principali p̄sideratione

superius p̄posita iuxta verba p̄sumpta vtz **H**ora est iam nos de somno surgere.

Sequit̄ scda p̄ncipalis consideratio.

Secunda principalis consideratio est consideratio miserade dispositiōis que tangit̄ cum dicit̄ de somno. **D**icit̄ Aug⁹. **S**uper **P**sal. lxx. q̄ somnus anime est obliuio dei. **H**moī autē obliuio est per pctm̄. **S**tatus itaqz pcti dz somnus p̄ter eius miserabile dispositiōez. **S**icut em̄ dormiens non habet plens operationes vitales vite corporalis p̄ter quod p̄hs dicit̄. **E**th. q̄ somnus est dimidiū vite. **S**ic qui est in pctō non habet opatiōes vite spūalis. **P**rouer. xxiij. **V**tz q̄ p̄ger dormis: vtz q̄ de somno **P**surges: **P**arium in quā dormies. q. d. **E**t cetera teipm̄ diligenter qz hora est iā nos d̄ somno surge re. **N**isi em̄ teipm̄ exataueris: tñ citovelis nolis excitaber⁹ cū manifestabit̄ sup te ira dei. qz sicut dz **Eccl.** v. **I**n pctōres respicit̄ ira dei. **E**t aut̄ plenius videamus q̄ conuenienter pctm̄ dz somnus et q̄ miserabilis sit status pctō: considerare debemus qm̄ spūaliter pctm̄ aufert tria q̄ corporaliter auferunt p̄ somnū corporis.

Primū est actualitas sensationis.

Scdm̄ est facultas opationis.

Tertū est p̄as defensionis.

Primo pctm̄ aufert actualitatem sensationis. **S**icut em̄ dormiens non vtitur actualiter potentijs sensitivis corporalibz: sic in pctō iacens non vtit̄ sensibz spūalibz. nam per pctm̄ efficit̄ spūaliter insensibilis z hoc quantū ad oēs qm̄ qz sensus. **P**rimo quantū ad tactū. **C**ū em̄ pctm̄ sit onus grauissimū iuxta illd̄ p̄s. **S**icut onus graue grauate sunt sup me. **I**niquitates mee. **O**nus in quā sic graue q̄ nec celum nec firmamentū vna hora potuisset sustinere. **L**uce. x. **V**idēbam sc̄ba nam sicut fulgur de celo cadentem. **E**t tamen miser homo non sensit illud onus sz tamen sentiet postea. **S**i grosse turres et magni montes et lapides super peccatorē rem eaderent: non sic eum deprimere⁹ cut vnum peccatum morale. **R**elinqueret enim eum super superficiem terre. illud

Sermo de aduētū dñi

aut vsq; ad centrū terrę & loca inferni de-
scendere compellit. Heu heu qd de centū
qd d' mille grauiſſimas pctis q̄profunde
labi faciunt. Sic ille qui portat vel trahit
onus in aq̄ non bñ sentit pondus donec d'
aq̄ exierit. Sic onus pcti in aq̄s deliciarū
non sentit sed qñ exierit hō de delictis hu-
tus vite tunc sentiet qñā sit pcti grauitas
Cito igit deponendū esset hoc onus. Ille
em̄ q̄ magnū onus hz sup collum non ces-
ſat currere donec veniat ad locū xbi debet
deponere. Sic deberet pctōr festinare ad
deponendū onus pcti p contritiōē & con-
fessionē Heb. xij. Deponentes oē pond'
& circumſtans nos pctm̄ p patientiā curra-
mus ad ppositum certamen. aspicientes in
auctorem fidei & psumatorē iesum q̄ ppo-
sito sibi & Item cum pctm̄ sit infirmitas
grauiſſima & graue vuln' aq̄e. hoc tñ pec-
catores miseri non sentiunt Ps. Sic vul-
nerati dormientes in sepulcris. Est em̄ pec-
cator sicut ille q̄ habet mēbra aliqua stupi-
da que non sentiūt infirmitatē suam Ber.
Scio longe a salute esse mēbrū qd obstu-
puit & egrum sese non sentientē periculosi-
us laborare. Item cū pctōr verbere gra-
uiter a suggestionē diabolica & trahatur i
viam pditionis: ipe tñ non dolet neq; sen-
tit. Prouer. xxij. Eris quasi dormiens i
medio maris & quasi sopitus gubernator
amisso clauo & dices.erberauerunt me
& ego non dolui/tr. xerunt me & ego nō sen-
si. Hec ibi. **S**ecō pctm̄ reddit hominē
insensibilem q̄ ad gustum spūalem. Pctm̄
em̄ & maxie diu continuatū aufert oēm sa-
porē diuine dulcedinis & spūalium
insiciens palatū cordis vt omnia spūalia
videant sibi amara. Ps. Omne scā abo-
minata est ania eoz. Et glosa sup illud ps
Quā magna multitudo dulcedinis tue do-
mine dicit. Hanc dulcedinē non sentiūt q̄
palatum cordis habent infectū febre i q̄
ratis Item cum ipa pctā amaritudinē gra-
uem habeant iuxta illud Hier. ij. Scito
& vide qz malū est & amara reliquisse i dō-
minū deū tuum. Tū multi qz sunt nutri-
ti & assueti in pctis. Ideo sibi vident pctā
dulcia & sapida que admodū piscib; aq̄ ma-
ris Esa. v. Ne qui dicatis malū bonū: & bo-
nū malū ponentes amara in dulce & dul-
ce in amara. **T**ertio q̄ ad sensū odorat'

Lum em̄ pctm̄ sit fetidissimū: miser tamē
pctōr fetore ei' non percipit. Ansel. Tolerā-
bili' feter canis putridus corā homib; q̄
ania peccatrix corā deo & angelis ei'. Itē
cum in virtutib; sit odor: suauissim' iuxta
illud Can. j. Curremus in odore yngue-
toz. et miserim' tñ pctōr q̄no nō percipit.
Ber. Qui non sentit odore tuū: aut mor-
tuus: aut fetidus est dñe. **Q**uarto q̄ ad
auditū spūales. Pctōres em̄ non audiunt
verbum dei aure cordis: lz forte qñq; au-
re corpis. Hier. xvij. Nō audierunt neq;
inclinauerūt aure suam: sed indurauerunt
ceruicē suam ne audirent me & ne accipe-
rent disciplinā. Hec ibi. Pctōres q̄pe nō
audiūt deum ipsos reuocantē. Esa. l. Vo-
caui & nō erat q̄ audiret. Et Hier. xj. Nō
audiesat neq; inclinauerūt aure suam: sed
abierūt vniuersiq; in prauitate cordis sui
Sed attendite diligētē qd in eodem ca-
dit. **V**aledict' q̄ non audierit verba pa-
tri hui' qd pcepti patrib; vestr; &c. Et ibi
dem post. Audite vocē meā & eritis misē
in poplū &c. **Q**uinto facit peccatū ho-
minē insensibile q̄ ad visum spūale. So-
phon. j. Ambulabūt vt cecī quia dño pec-
cayerūt. **F**igura Tob. ij. Tobias dor-
miendo ex stercore hircinis visum pdi-
dit. sic homo ex stercore. nō p ditate peccat.
Precipue aut pctm̄ impedit peccatorē vi-
sum et considerationē q̄ntum ad tria: q̄rū
tamen cōsideratio est pmaxime necessaria
Primo ipedit ne pctōr recognoscat ter-
ribile dī maiestātē. Esa. j. Cognouit bos
possessorē suū. israel aut me non cognouit:
dñs. et Esa. xlv. Accinxi te & nō cogno-
uisti me. **I**bidē. Vocauit te nomie tuo: assi-
milauit te & non cognouisti me. Et Deut.
xxxij. Oblit' es dñi creatoris tui. **I**do sic
dñs Paul'. j. Cor. xv. Vigilate iusti & no-
lite peccare: ignorantia em̄ dei qdam hñt
Secō impedit ne hō recognoscat mise-
rabile sui vānitātē. Greg. **E**o ipso hō vā-
hementi' desipit q̄ semetipm̄ nescit. Ber.
Multi multa sciūt & semetipos nesciūt &c.
Tertio impedit ne recognoscat detesta-
bile pcti qualitātē. Non em̄ videt pctōres
star' sui vilitatē. **F**igura. Loth dormiēs
non pcepit qñ cum filiab; suis concubuit.
vt habet Gen. xix. Hier. ij. q̄villis facta
es nimis. Item non vident star' sui pau-

De miserāda dispositōe Fo. v.

peritatem. Figura Gen. ix. Noe dormiēs non sensit se nudatū neq; pcepit. Apocal. ij. Nescis q̄a miser es et miserabilis: pauper et cecus et nudus. Bernū. Paup̄tas p̄niciosa est meritoꝝ penuria. Item nō vident stat⁹ sui piculositatem. Figura Jone j. Jonas sopore depressus q̄litate t̄pis et q̄ntitate piculi nō aduertit: cū t̄n torū piculū veniret p̄ter ip̄m. Sic dormiēs in peccato ip̄s suū amittit: nec sue dānationis piculum aduertit. Ps. Nescierūt neq; intellexerūt: in tenebris ambulāt. Est q̄ pctōr dormiens imo cecus q̄ neq; videt supra se terribile dei maiestatem: neq; videt seip̄sum neq; miserā stat⁹ sui. Inq̄ntū autē pctōr nō videt stat⁹ sui vilitatē similis est ceco q̄ in lutū cecidit q̄ non videt se inq̄natū cū t̄n multū sit deurpat⁹. Ps. Cōprehēderūt me iniq̄tates mee et nō potui ut viderem. Et sicut cec⁹ sepe cadit et offendit: sic peccator. Tob. xj. Lepit pater cecus currere offendens pedib⁹. Inq̄ntū autē ip̄e pctōr nō videt suā paup̄tatē imo sib̄ip̄i eā est volūtaria paup̄tatē sue similis est hōi in rociato ad iudiciū q̄ bonos et fideles testes q̄z testimonio causam suā defendere possent: in medio vie sue interficiat: et illos q̄ cōtra ip̄m testimoniū daturū sunt secum adducit et nutrit. Ps. dō em̄ bona opa sua in termitit p̄ pctm̄ et mala secum portat. Opera em̄ bona testimoniū phibent p̄ homine et mala p̄ ip̄m. Jo. x. Opa q̄ ego facio ip̄a testimoniū phibent de me. Inq̄ntum autē pctōr nō videt stat⁹ sui piculositatē similis est hōi q̄ velat⁹ oculis ducit ad parib⁹ lum: qd̄ t̄n non videt nec p̄siderat. Thre. vi. Ne nobis quia peccauim⁹: ideo obnebrati sunt oculi nostri. Inq̄ntum autēz non videt supra se terribile dei maiestatem et sue iusticie severitatē: nec in seip̄o miserabile sui vanitatē: similis est hōi debilissimo et infirmo nullaten⁹ effugere valenti q̄ habet gladiū acutissimū vibratū super caput suū quē t̄n nō videt neq; curat. Ps. Nisi cōversus fuerit⁹ gladiū suū vibrabit: arcū suū terendit et parauit illum. Sap. ij. Ecce cauit eos malicia eorū. Audi igit o pctōr somnolēte in pctis dormiēs: Audi Paulū dicentē Ep̄hes. v. Surge qui dormis et erurge a mortuis et illumina bit te christ⁹. Surge itaq; ne differas amplius: quia

hora est iam nos de somno surgere.

Secundo peccatuz aufert

facultatē opatiōis. Dormiēs q̄ppe nec pedem nec manū mouet: nihil opat⁹: nihil lucratur. Sic dormiēs in pctis nihil meritoꝝ um opat⁹. Pctm̄ em̄ reddit hōm̄ inutilez et infructuosum? simile mari mortuo qd̄ nihil generat p̄tinens ad vitam. Esa. lix. Opa eorū opa inutilia. Et de viro maledictō dicit Hier. xvij. Erit q̄m̄ in trice in deserto: quia sine fructu et sine vtilitate. Q̄m̄ utilis est stat⁹ pcti. Ad nihil em̄ valet nisi ad mortē eternā. Ro. vj. Stipēdia pcti mors. Q̄ autē existens in pctō nihil possit facere fructuosus seu meritoꝝ: probat⁹ q̄a charitas et gratia sūt p̄ncipiū et radix merendi. Ideo dicit Paul⁹. j. Cor. xij. Si linguis hōim loqr̄ et angelorū et charitatem autē non habeam: nihil mihi p̄dest. s. ad salutem. Pctm̄ autē mortale excludit gratiā et charitatē. ij. Cor. vj. Que cōuentio iusticie cum iniq̄tate? Item meritū dicit opus virtuosum acceptatū a deo ad vitam eternam. Nihil ē meritū nisi placēs deo. sed non potest hōis opatio esse placens deo nisi ip̄e hō deo placeat. Ideo dicit Gen. iij. Respexit dñs ad Abel et munera eius. Primo q̄dem ad Abel et deinde ad mūera eius. qz vitz nō sunt oblatiōes aut mūnera aut opa p̄sone alicui⁹ acceptabilia donisi ipsa p̄sone prius sit accepta. sed p̄sone existens in peccato mortali non potest esse placens deo. Sap. xij. Odio est deo impius et impietas eius. ergo neq; eius operatio potest esse deo placens: et p̄ cōsequē neq; meritoria. Item existens in peccato mortali dignus est pena eterna. iuxta illud Athanasij. Qui hō mala egerūt ibunt in ignem eternum. Et ij. Thes. j. Qui non obediērit euangēlio dñi n̄ri iesu christi peribunt in interitū eternas. Opus autē meritorū reddit hōiem dignum vita eterna gloriosa. igitur et.

Prima ratio dici potest rō exclusionis. qz vitz peccatū excludit radicem meriti.

Secda dici potest ratio indignationis. quia vitz hōmo per peccatū incurrit indignationem dei.

Tertia dici potest ratio obligationis. quia videlicet p̄ pctm̄ obligat hōmo ad penam eternam.

Sermo de aduentu dñi in carne

Tertio peccatis aufert po testate defensionis. *Figura* Jud. v. Sisa-
re dormiens caput cu clauo terre figit. Et
Jud. xv. Sason dormiens crine & fortitudo
dixit spoliat. Et. j. Reg. xv. Saul dormi-
ens amisit ephraim isolatois & hasta defen-
sionis. Sic peccator dormiens in peccato amisit
fortitudinem spualem & pratem defensionis.
Et hoc propter triplicem rōnem. **Prima**
dicit ratio pncipiose subiectionis. quia vix
homo per peccatū subijcit diabolo tanq̄ ser-
uus qui est sub p̄tate dñi sui. *Ps. ij.* A q̄
quis supatus est: eius & seruus est. Dicit
naturales qz ex q̄ ceruus victus est ab alio
ceruo nunq̄ ei postea resistit. sed qñ occur-
rit ei q̄si dñm eū reputas caput inclinat &
cornua in signū subiectionis & seruitutis
Sic miser homo vixit a diabolo p̄ cōsen-
sum peccati: ei postea nō resistit. Seruus q̄p
pe nō potest recedere d̄ seruitio dñi sui qñ
vult: sic nec hō a peccato. *Piscis* per se in-
trat nassam & qñ vult: sed non p̄ se & qñdo
vult exit. *Ps.* Spūs vadens & nō rediens.
Madēs. s. p̄ se in peccatū: sed nō p̄ se rediens.
Secunda dicit ratio damnose puacionis.
Vix hō p̄ peccatū priuat̄ auxilio diuine gr̄e
Ideo sicut nauis fracto gubernaculo non
q̄ vult dñs exis ducit. sed q̄ eam vent̄ im-
pulerit. Sic vt dicit *Chrys.* homo q̄ est i pec-
cato diuine gr̄e auxilio p̄dito non qd̄ vult
agit: sed quod diabolus. *Rom. vij.* Qd̄ no-
lo hoc ago. *Thies. j.* Abierūt absq̄ forti-
tudine ante faciem subsequēntis.
Tertia dicit ratio ruinosae debilitationis.
quia vix per peccatū debilitat̄ inclinatio
hominis ad bonū virtutis. *2d̄ p̄bat Tho-*
mas. 2. q. lxxv. quia p̄ actus h̄ianos fit
inclinatio ad similes actus. Et hoc aut̄ q̄
aliquid inclinatur ad vñū p̄iorū debilitat̄ ei
inclinatio ad aliud. Unde cū peccatū sit fr̄u-
ti contrariū: ex hoc ipso q̄ hō peccat debili-
tat̄ eius inclinatio ad bonū virtutis. Nec
Tho. Vñ peccatū dicit̄ p̄t̄ paralys̄is spiri-
tualis. *Matth. vij.* Puer meus iacet in
domo paralyticus & male torquet. Pecca-
tor em̄ p̄ seipm̄ a peccato surgere non potest:
neq̄ ab hostibz suis se defendere. Et dicit̄
itaq̄ patz q̄ status peccati pueniēter dicit̄
somnia: & q̄ miserabilis sit dormitio pecca-
ti: et quāto diuturnior: tanq̄ peccator. Ideo

sine vltiori dilatione hora est iam nos de
somnia surgere. **Hec** de secunda conside-
ratione pncipali in sbis propositis super-
ius insinuata.

Sequitur tertia consideratio
Tertia pncipalis consideratio que in
passim pro themate tangit: est cō-
sideratio exercitade afflictionis q̄ no-
tas eū dicit̄ surgere. i. a somno excitari. Post
sunt aut̄ huiusmodi excitationis affectus
tres p̄cipue rōnes assignari ex considera-
tione triplicis aduentus dñi puenientes.
Ideo huiusmodi triplicis aduentus consideratio
nobis ostendit manifeste qz hora est iam
nos de somno surgere.

Prima est stimulatio feruentis amoris
q̄ in nob̄ esse dicit̄ ex consideratōe p̄mi aduen-
tus dñi qui est maxime admirabilis.

Secunda est afflictio vrgentis doloris
que in nob̄ esse debet ex consideratōe adue-
tus in mentē q̄ est maxime desiderabilis

Tertia est sollicitatio p̄gentis timoris.
Cum em̄ dñs ex sua misericordia inextimabilē
ad nos venire velit & i nobis habitare: val-
de nobis dolendus est pro peccat̄ q̄z bus
a nobis deum repellim̄ & diabolo nosmet
ip̄os subijcim̄. Sollicitatio aut̄ timoris
in nobis esse debet ex consideratōe vltimi
aduentus qui est maxime terribilis. s. ad-
uentus in iudicium. **Stimulatio** amo-
ris sit excitationis et vigilie causa: patet.
Ham Gen. xxij. Jacob p̄ Rachel seruicens
ex amore dicebat. Fugebat somnus ab
oculis meis. Unde etiā amor dei vigilie
nos facit in bonis opibus. De afflictioe
aut̄ doloris q̄ sit excitationis & vigilie cau-
sa: patet. quia infirmi acerbitate morbi: et
pueri cum virgīs excitant̄. Unde. *j. Da-*
chab. vij. dicit Antiochus. **Recessit** somn-
us ab oculis meis: & occidi & corruī rē. et se-
quif. In quantā tribulationē deueni et in
quos fluctus tristitię in qua nunc sum qui
secundus dicit̄ & dilectus in potestate mea
De sollicitatione aut̄ timoris patet: quia
vigiles sunt qui sentiunt celsus hostibz ar-
cudari: et q̄ timent vehementer aliquid ma-
gnū imminēs piculum. Ideo bene dicit̄
Matth. xij. Vigilate: nescitis em̄ qñ tēpus
sit. s. comparēdi coram summo iudice.

Et igitur triplicem predictam excitationē
nobis & vigilie rationem habeamus: oportet

De veniēdi causalitate Fo. VI

nos toto mentis affectu triplicem predi-
cum dñi aduentum considerare
Primo aduentum in carnem.
Debinc aduentum in mentem.
Postremo aduentum ad iudicium.

De aduentu domini in carnem

Circa aduen-
tum dñi in carnem (cuius deuo-
ta consideratio diuini in nobis
amorē accendere debet) tria sunt p̄cipue
consideranda

Primū est veniēdi causalitas.

Secundū est venientis benignitas.

Tertium est aduentus oportunitas.

Primo est consideranda veniēdi cau-
salitas. Ubi notande sunt tres hui-
us cause principales.

Prima est diuine miserationis liberali-

Secunda est nobilitas admirabilis.

Tercia est nostre promotionis utilitas

inexplicabilis.

Prima igitur causa huius

aduentus dñi in carnem est diuina libera-

litas et infinita misericordia. Circa quā ad-

spens faciemus triplicem considerationem

Prima est consideratio declarationis

Secunda compassionis

Tercia instructionis.

Prima igitur est consideratio declaratiua:

ubi vitz declarandū est quomō diuina li-

beralitas causa fuit saluo dei veniēdi in car-

nem. Bern. in quodam sermōe. Porro in-

estimabilis dignatio ac penitus inenarra-

bilis quod in carceris huius ferocem horro-

remque tanta dignata est descendere celsitu-

do. Nam quis dubitet magnū aliquid in

causa fuisse quod tanta maiestas in locū tā in-

dignum descendere dignata est. Plane ma-

gnū aliqd: quia misericordia magna: quia

miseratio multa: quia redemptio copiosa.

Hec Bern. Vere itaque non ex aliquo p̄-

cedenti merito: sed ex dei misericordia et

liberalitate venit ipse dominus in mundum

Verū tamen s̄m beatū Bonauen. in. iij.

dist. iij. Notandū: quod de incarnationis my-

sterio loqui possimus. Vel quantum ad
temporis circumstantiā: Vel quantum ad
eius efficaciam: Vel quantum ad eius sub-
stantiam siue essentiam. Si quantum ad
temporis circumstantiā: potest concedi abs-
que calūnia cadere sub merito precum eccle-
sie. Sancti enim patres flagrantissimis de-
siderijs meruerunt incarnationis accelera-
tionem. De quibus Bernardus sermone. iij.
super Cantic. ait. Ardorem desiderij pa-
trum suspirantium christi in carne presen-
tiam frequentissime cogitans compūgor
et confunder: in memetipso: et vix conti-
neo lachrymas: ita pudet teporis torpo-
risque miserabilium temporū horum. Qui
namque nostrum tantum gaudium ingerat
gratie huius exhibitio: quantum sanctis
patribus accenderat desiderij promissio-
rum. Hec Bernardus. Si etiam loqua-
mur de beneficio incarnationis quantum
ad efficaciam que erat liberatio a seruigi-
o diaboli et a reatu carentie visiois dei:
cadit sub merito. Sed si de illo loquamur
quantum ad illius beneficii substantiam:
dicendum est quod transcendit omnium sancto-
rum merita. propter quod non est iuste re-
tributionis: sed dignationis eminentissimę.
Nam si cōgregetur in vnum humili-
tas omnium sanctoꝝ: nunquā poterit in mi-
nimo compari humilitati illi qua dei fili-
us apparere voluit in forma serui habitū
inuenit: vt homo. Si colligant omnia sus-
piria: omnes lachryme: des pene omnes
cruciatūs: oia etiam genera mortis quę
passi sunt sancti propter christum et collident ex
vna parte: et ex alia parte ponat vna lachry-
ma christi vel nascentis: vel fugientis per
egypti nemora vel orantis vel patientis:
plus vna illa lachryma valet ex fornaceo
illo corde procedens quam omnia illa bona
que diximus et que cogitare possumus in
quibuscumque sanctis et amicis dei. Ideo
bene dicit apostolus ad Titum. iij. Apparu-
it benignitas et humanitas saluatoris no-
stri dei non ex operibus iusticię que feci-
mus nos: sed s̄m suam misericordiam sal-
uos nos fecit. Bernar. in quodam sermo-
ne. Si personam venientis intueor: non
capio excellentiam maiestatis. Si consi-
dero ad quos venerit: dignationis ma-